

СТАТТЯ НОМЕРА

УДК 343.412(477)

О. О. Южно,

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального процесу
та організації досудового слідства факультету № 1
Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4771-0531>

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТІВ**

Проаналізовано чинне кримінальне і кримінальне процесуальне законодавство, що регулює захист прав, свобод і законних інтересів журналістів при здійсненні ними професійної діяльності під час досудового розслідування, та інші закони з цих питань. Виявлено певні неузгодженості, недоліки, прогалини і неврегульованість окремих питань журналістської діяльності в чинному законодавстві, що негативно впливають на своєчасну реєстрацію, кваліфікацію та на стан досудового розслідування злочинів у сфері професійної діяльності журналістів. Надано пропозиції щодо вдосконалення законодавства з цих питань та взаємодії журналістів з органами досудового розслідування.

Ключові слова: журналіст, професійна діяльність, перешкоджання діяльності, обмін інформацією, взаємодія, родичі і члени сім'ї.

Постановка проблеми. Питання досудового розслідування злочинів у сфері професійної діяльності журналістів сьогодні є досить актуальними і слугують лакмусовим папірцем, що свідчить про рівень розвитку демократії в будь-якому суспільстві, зокрема в нашій молодій незалежній Україні. Журналісти виступають інформаційними посередниками між державою та суспільством, у зв'язку з чим їхня діяльність має значний вплив на життя країни, а метою їхньої роботи є забезпечення громадян об'єктивною, повною, точною та неупередженою інформацією з усіх суспільно важливих питань. Незважаючи на те, що журналісти скаржаться на недостатню увагу до них та критичне реагування на інформацію, що надається ними у ЗМІ, все ж таки у нашому суспільстві вже звикли, що їх віднесено до «четвертої, недержавної гілки влади». Про це додатково підкреслив у червні 2017 року Президент України Петро Порошенко з нагоди їх професійного свята. Слід нагадати, що авторство визначення щодо «четвертої гілки влади» приписується як англійському романістові Г. Філдінгу, так і політичному філософу Е. Берку. Найбільшим полем для реалізації конституційного права на свободу слова є засоби масової інформації [1, с. 6–7].

Враховуючи гостроту проблем, що постійно порушують журналісти в суспільстві, проти них, їхніх близьких родичів і членів сімей в окремих випадках вчиняються злочини, пов'язані з їх професійною

діяльністю чи перешкоджанням цій діяльності. Досудове розслідування цієї категорії кримінальних правопорушень не тільки викликає значний суспільний резонанс, але й пов'язане з певними проблемами, висвітлення яких і пропонування шляхів вирішення яких є **метою** нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу. Слідчі, прокурори й судді у своїй діяльності як державні посадовці розуміють, що розвиток засобів масової інформації постійно йшов і продовжує йти в ногу з прогресом у соціальній і культурній організації та є не тільки одним із символів сучасного світу, але й активним каталізатором усіх суспільних змін. Критика і контроль з порушуваних журналістами питань є незручними для окремих структур органів влади та окремих посадових осіб, але необхідними і важливими функціями журналістики, яка передбачає наявність свободи преси у суспільстві та вважається одним із найбільших досягнень демократії. Це сприяє забезпеченню плюралізму думок і позицій та можливості дискусійності з будь-якого питання. Для загального уявлення про актуальність розгляданого питання щодо розслідування кримінальних правопорушень означеної категорії слід навести статистичні дані стосовно проведення досудового розслідування в цій категорії кримінальних проваджень (рис. 1).

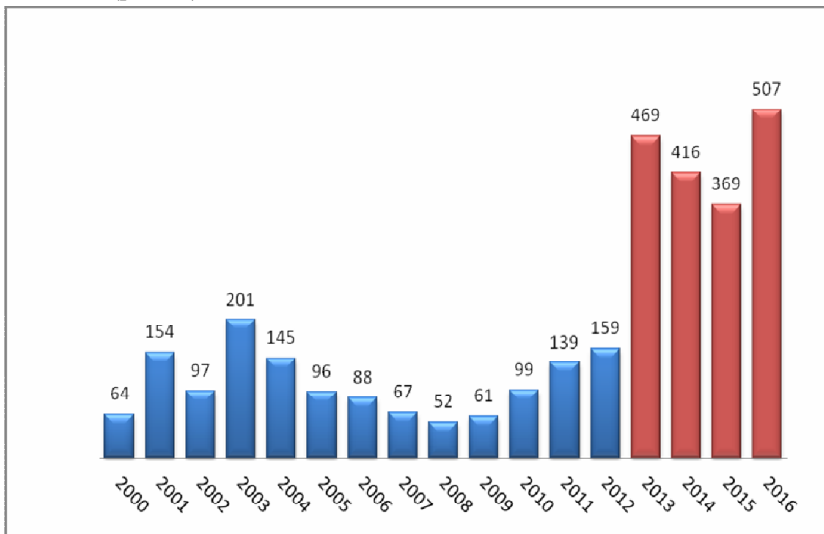

Рис. 1. Відомості про кількість злочинів, вчинених стосовно журналістів у 2000–2016 роках

Окремо зупинимось на статистичних даних останніх років, коли кримінальну відповідальність за злочини проти журналістів було посилено. Так, у 2013 році за ст. 171 КК України «Перешкоджання

законній професійній діяльності журналістів» всіма слідчими підрозділами поліції країни розпочато досудове розслідування 161 правопорушення (до суду направлено 10), у 2014 році – 164 (до суду направлено 8), у 2015 році – 114 (до суду направлено 10), у 2016 році – 158 (до суду направлено 12), за 5 місяців 2017 року за 92 фактами розпочато досудове розслідування, з яких за ст. 171 КК України у 65 кримінальних провадженнях, направлено до суду 8 кримінальних проваджень щодо 9 злочинів проти журналістів. Окремо слід зазначити, що за ч. 3 ст. 171 КК України за ознаками «переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику, здійснюваного службовою особою або групою осіб за попередньою змовою» протягом 2016 та 2017 років зареєстровано по 1 кримінальному провадженню, а за ст. 163 «Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер», яка запроваджена у чинний Кримінальний кодекс України у 2016 році, порушено лише 1 кримінальне провадження. Вказані статистичні дані додатково свідчать про актуальність і важливість дослідженого питання для подальшого розвитку законності й демократії в нашій країні.

Водночас слід наголосити, що професійна діяльність журналістів покладає на них величезну відповідальність, зокрема вони повинні пам'ятати, що свободою слова їм слід користуватись виважено і обережно, не забуваючи про необхідність підкорятися об'єктивним законам природи і суб'єктивним законам суспільства і про те, що не може бути свободи для однієї особи за рахунок обмеження свободи іншої. Свобода слова не означає всюдозволеність і безвідповідальність. Діяльність журналістів повинна відповідати основним традиціям і нормам журналістської етики, яка базується на принципах професіоналізму та соціальної відповідальності. Відступлення від окремих норм належної та етичної поведінки журналістів призводить до дискусії в суспільстві. Зокрема обговорюються питання щодо доцільності посилення відповідальності журналістів за неправдиву інформацію. Журналісти не погоджуються з їхнім обов'язком спростувати непідтверджену інформацію саме в тому ЗМІ й на тій сторінці, де її було подано.

Стосовно механізму проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень у сфері професійної діяльності журналістів або проти них особисто складних і особливих законодавчих або процесуальних проблем не виникає, тому що процесуальний порядок, як і за будь-якими іншими категоріями кримінальних правопорушень, стосовно вказаної категорії громадян та посадових осіб чітко регламентовано чинним кримінальним і кримінальним процесуальним законодавством України. Однак, на нашу думку, є певні специфічні для такої категорії кримінальних проваджень питання, що впливають на якість і своєчасність досудового розслідування з цього напрямку, вирішення яких у подальшому могло б сприяти підвищенню ефективності досудового розслідування таких видів злочинів та

захисту прав журналістів. На цих питаннях доцільно зупинитись більш детально.

Як свідчить досвід, з прийняттям будь-якого нового закону про посилення кримінальної чи іншої відповідальності правозастосовна практика його впровадження проходить дещо повільно, оскільки в законах міститься обмежена інформація, понятійний апарат і шляхи реалізації та виконання. Під час дослідження доцільно зупинитись на проблемах бланкетного законодавства щодо регулювання журналістської діяльності. З 1992 року з прийняттям закону України «Про інформацію» розпочалося законодавче будівництво українського медіа-простору. На сьогодні законодавча база з цих питань становить понад десять законних і підзаконних, або нормативно-правових, актів. З одного боку, це свідчить про значущість і важливість зазначеної сфери суспільних відносин, а з іншого, така кількість правових актів призводить до окремих протиріч у питаннях регулювання діяльності ЗМІ, наявних професійних прав та обов'язків журналістів, проблем їх реалізації та захисту прав. На сьогодні найбільш затребуваними засобами масової інформації як у світі, так і в Україні є преса (друковані видання), телебачення, радіо, а також інтернет-середовище, кіно та ін.

У зв'язку з тим, що в Україні тільки формується і вдосконалюється медіа-простір, на підставі вищезазначеного та наявності певних проблем, а також враховуючи споріднені цілі і завдання для вказаних та інших засобів масової інформації, на нашу думку, логічно і доцільно було б на сьогоdnішньому історичному етапі передбачити ухвалення єдиного законодавчого акта про всі види ЗМІ, який би: 1) визначав загальні принципи журналістської діяльності; 2) визначав сутність і поняття журналіста; 3) розширив поняття і сутність перешкоджання журналістській діяльності; 4) встановлював їх права й обов'язки; 5) встановлював однотипний документ (посвідчення та ін.) для журналістів усіх видів засобів масової інформації; 6) визначав створення і ведення Єдиного реєстру журналістів України (за аналогією Єдиного реєстру адвокатів). Указане питання є дискусійним, але важливим на сучасному етапі для нашої країни.

У зарубіжних країнах це питання також регулюється по-різному. США, Велика Британія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Канада не мають єдиного законодавства для ЗМІ. Така інформаційна діяльність регулюється на підставі цивільного, кримінального та іншого законодавства. Проблеми, що виникають в останні роки у сфері інтернет-діяльності, регулюються в цих країнах загальним законодавством, а в 1988 році у Франції Державна рада з юридичних питань зробила висновок про відсутність необхідності ухвалення такого законодавства. Однак 15 грудня 2012 року в Дубаї на Всесвітній конференції міжнародного електрозв'язку в п. 2 ст. 10 прийнятого Регламенту КНР, арабські країни та Росія намагалися розділити контроль над цією сферою згідно з фактичними державними кордонами, але цей Регламент не має обов'язкового характеру. Тобто питання про таке законодавче закріплення у світі також залишається дискусійним.

Однак слід наголосити, що вказаний стан цього питання, а також надана пропозиція мають важливе значення для працівників досудового розслідування, правоохоронних органів і суду, оскільки у кримінальних провадженнях, крім керування законом про кримінальну відповідальність (Кримінальним кодексом України), КПК України (Кримінальним процесуальним кодексом України), слідчі, прокурори повинні звертатися й до бланкетного (відсилочного) законодавства з метою надання об'єктивної правової оцінки конкретним діям (бездіяльності) підозрюваних осіб та забезпечення прав, свобод і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження, а також забезпечення правового захисту журналістів. Це пов'язано з тим, що слідчий, прокурор повинні встановити, в чому конкретно саме виражались злочинні дії винної чи винних осіб і яким чином вони перешкождали професійній діяльності журналіста (обмежене і досить скорочене визначення останнього є в нормах ст. 171 Кримінального кодексу України, але цього недостатньо для правильної кваліфікації злочинів, вчинених стосовно журналістів). Наприклад, у законах «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про інформаційні агентства» та інших законах поняття «журналіст» визначено по-різному, але воно стосується не всіх видів ЗМІ.

Іншою проблемою є невизначення ознак однотипного документального підтвердження їх професійної належності до такої категорії осіб у чинному законодавстві, що також суттєво впливає на своєчасну та правильну кваліфікацію слідчим, прокурором злочинів проти журналістів. Наприклад, не в усіх вказаних та інших законах визначено правове регулювання і зразок видачі певного виду службового посвідчення для журналістів у конкретному виді ЗМІ.

Мають місце й інші питання, щодо яких існують суттєві відмінності (наприклад, підстави звільнення журналіста від відповідальності залежно від виду ЗМІ, ознаки інформації з обмеженим доступом). Водночас визначення поняття «журналіст», а також питання належності до журналістської спеціальності в указаних та інших законах розраховано тільки для працівників друкованих видань ЗМІ, а стосовно журналістів теле- та радіомовлення таке визначення не встановлено. Діяльність засобів масової інформації в мережі Інтернет та їх представників (наприклад, власників інтернет-видань, блогерів, власників інтернет-сторінок, зокрема досить зростаючих на сьогодні локальних, регіональних інтернет-видань), крім мережевих, що мають off-line аналоги, також законодавчо не врегульовано [2, с. 33–35]. Крім того, більш широке визначення поняття «перешкоджання журналістській діяльності» щодо кожного виду ЗМІ взагалі законодавчо не встановлено і не врегульовано (крім норм ст. 171 Кримінального кодексу України), у зв'язку з чим регулювання журналістської діяльності знаходиться не в повному обсязі у правовому полі. До речі, такий досвід правового регулювання вказаних проблем є в Республіці Казахстан та Росії.

Слід окремо наголосити, що інтернет-журналістика на сьогодні стає істотною складовою інформаційної індустрії в Україні, а інтернет-ЗМІ для українських користувачів – найважливішим і найбільш поширеним джерелом інформації. Інтернет є майданчиком вільного спілкування між людьми, і його регулювання залежить від того, які цілі переслідує влада: регулювати і вдосконалювати регулювання цього напрямку чи контролювати. Окремі науковці підтримують найбільш коректне, на нашу думку, дотримання «західного» підходу щодо регламентації таких відносин, із наданням можливостей широкій саморегуляції діяльності суб'єктам цього напрямку та встановленням загальних обмежень, які стосуються будь-яких ЗМІ.

Усі вказані неузгодження і розбіжності належать до проблем щодо подальшого вдосконалення ефективного забезпечення правового захисту діяльності журналістів усіх сфер, зокрема й під час досудового розслідування. Наприклад, якщо належність особи до журналістської діяльності не підтверджується документально, працівники слідчих органів не можуть зареєструвати відповідну заяву або інформацію про кримінальне правопорушення в Єдиному реєстрі досудових розслідувань і проводити кримінальне провадження саме за ознаками ст. 171 Кримінального кодексу України «Перешкодження законній професійній діяльності журналістів», а вимушені реєструвати злочин за іншими статтями Кримінального кодексу України, що викликає певний негативний суспільний резонанс і зауваження міжнародних інституцій, громадськості та ЗМІ України до правоохоронних органів та не забезпечує своєчасний правовий захист журналістів на досудовому розслідуванні. Так, безпосереднім об'єктом злочину за ч. 1 ст. 171 КК України є встановлений порядок здійснення законної професійної діяльності журналістів, що повинно більш конкретно міститись і визначатись у законі, який регламентує журналістську діяльність стосовно кожного виду ЗМІ окремо (це на сьогодні визначено тільки в Державному класифікаторі професій України відповідно до професійних назв посад (роботи) журналіста, але цього немає в єдиному законі, що регулює діяльність журналістів щодо всіх видів ЗМІ. Крім того, у ч. 2 ст. 171 Кримінального кодексу України визначено загальне поняття «перешкодження законній діяльності журналіста», але не виділено і не класифіковано особливостей таких дій стосовно журналістів певного виду ЗМІ, що доцільно було б визначити в окремому законі про діяльність журналістів, або внести відповідні зміни до тих, що вже є чинними. У зв'язку з відсутністю правового регулювання цього питання слідчий, прокурор не може правильно кваліфікувати злочини, що вчиняються стосовно журналістів.

Слід коротко охарактеризувати удосконалення кримінально-правового регулювання розглянутого питання. Доцільно акцентувати увагу на тому, що в Україні за останні роки було вжито певних заходів для вдосконалення правового захисту журналістів, зокрема щодо посилення їх кримінально-правового захисту. Так, зокрема, ст. 17

закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» прирівнює кримінальну відповідальність за вчинення злочину проти журналіста у зв'язку з виконанням ним професійних обов'язків або перешкодження його службовій діяльності до кримінальної відповідальності за вчинення таких же дій проти працівника правоохоронного органу. Вказане положення знайшло також своє відображення і закріплення в нормах Кримінального кодексу України, зокрема у його статтях 345-1 «Погроза або насильство щодо журналіста», 347-1 «Умисне знищення або пошкодження майна журналіста», 348-1 «Посягання на життя журналіста», 349-1 «Захоплення журналіста як заручника». За півтора року дії таких положень законодавства за цими статтями Кримінального кодексу розпочато понад 90 кримінальних проваджень, тобто окремі позитивні зміни з цих питань у досудовому розслідуванні поступово відбуваються. Крім указанного, у 2015 році додатково законодавчо вдосконалено ст. 375 Кримінального кодексу України «Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови», частиною 2 якої передбачено досить суворе покарання від 5 до 8 років позбавлення волі за спричинення тяжких наслідків або вчинених з корисливих мотивів, в інших особистих інтересах чи з метою перешкодження законній професійній діяльності журналіста [3]. Водночас, постійно відчуваючи у засобах ЗМІ особливе загострення проблемних питань навколо правоохоронних органів, нами не спостерігається активної позиції Міністерства юстиції України з цих питань, яке б ініціювало підготовку відповідних матеріалів та їх передачу згідно з підслідністю щодо вчинених суддями порушень відповідно до вказаної статті Кримінального кодексу України.

У діяльності практичних підрозділів досудового розслідування виникають проблеми щодо кваліфікації злочинів проти журналістів. Під час дослідження, проведеного ад'юнктом кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ Артемом Коваленком щодо розслідування вбивств журналістів, встановлено, що в діяльності практичних підрозділів досудового розслідування мають місце окремі випадки, коли попередня кваліфікація злочину проти журналістів здійснюється, наприклад, як звичайного вбивства, за ст. 115 Кримінального кодексу України «Умисне вбивство» або ст. 121 «Умисне тяжке тілесне ушкодження», а не за ознаками злочинів, що посилюють кримінальну відповідальність за вчинення злочинів проти журналістів, зокрема за ст. 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 Кримінального кодексу України, що чинним законодавством прирівнюється до кваліфікації злочинів, учинених стосовно працівника правоохоронного органу [1, с. 75–76]. Так, наприклад, убивство журналіста Павла Шеремета станом на лютий 2017 року, згідно з інформацією МВС України, залишалось кваліфікованим за ст. 115 Кримінального

кодексу України як звичайне вбивство замість ст. 384-1 КК України «Посягання на життя журналіста».

Висновки. Слід наголосити, що, як і раніше, досить гострим, проблемним і резонансним питанням залишається проблема належної та ефективної взаємодії між журналістами, які паралельно проводять журналістське розслідування щодо вчиненого злочину стосовно конкретного журналіста чи журналістів, і слідчими, які проводять досудове розслідування таких кримінальних проваджень, з таких питань: 1) своєчасного і взаємного обміну інформацією стосовно обставин вчиненого злочину; 2) стосовно виявлених журналістами доказів (за якими слідчому, прокурору необхідно, наприклад, проводити експертизи або які потрібно процесуально оформлювати як докази), а також стану розслідування на певному етапі та інших питань; 3) доцільності чи недоцільності оприлюднення на певному етапі результатів досудового розслідування з метою визначення з тактичних міркувань доцільності дотримання або, навпаки, розкриття таємниці слідства або з інших питань, спрямованих на захист прав, свобод і законних інтересів журналістів, їхніх близьких родичів або членів сімей і колег та інших учасників кримінального провадження, які проходять за такими категоріями кримінальних проваджень. Із метою захисту свідків (яких у більшості випадків у кримінальному провадженні буває досить незначна кількість) слідчий мотивує журналістам про обмеження розкриття таємниці слідства на певному етапі розслідування, але інколи у журналістів сенсаційність перевищує таку мотивацію слідчих органів і вони не виконують такі умови, що в більшості випадків не сприяє швидкому, повному та неупередженому розслідуванню й судовому розгляду (ст. 2 КПК України) і в таких випадках передчасно розкривається таємниця слідства всупереч тактиці розслідування конкретного злочину. З метою поліпшення цього напрямку діяльності щодо взаємодії між керівництвом Національної поліції України і Міністерством юстиції України підписано відповідний Меморандум, що, на нашу думку, буде сприяти вирішенню наявних проблем.

Слід підтримати наукову позицію про доцільність визнання слідчим, прокурором потерпілими у кримінальному провадженні за злочинами, вчиненими стосовно близьких родичів або членів сім'ї журналіста, не тільки вказаних осіб, але й визнання потерпілим також і самого журналіста, зокрема за статтями 345-1 «Погроза або насильство щодо журналіста», 347-1 «Умисне знищення або пошкодження майна журналіста», 348-1 «Посягання на життя журналіста», 349-1 КК України «Захоплення журналіста як заручника», оскільки вчинення злочину відносно його родичів прямо чи опосередковано, на думку злочинців, має вплинути й на журналіста. Таку практику, на нашу думку, слід запровадити у діяльність практичних підрозділів досудового розслідування і органів прокуратури та внести відповідні зміни у чинне законодавство.

У практиці органів досудового розслідування та органів прокуратури існує окрема проблема при розслідуванні злочинів, учинених

стосовно журналістів, що пов'язана з неможливістю в окремих випадках виконати таку важливу для отримання доказів слідчу дію, як свідчий експеримент, із метою відтворення дій, обстановки, обстановин певної події (згідно з положеннями ст. 240 КПК України), якщо злочин вчинено в наступних умовах: 1) при масових заворушеннях; 2) у зоні військових дій, зокрема в зоні АТО, що ускладнює виявлення, фіксацію і оцінку доказів у кримінальному провадженні щодо розглядуваної категорії злочинів.

Крім того, на нашу думку, доцільно було б розповсюдити досвід роботи Одеського державного університету внутрішніх справ попередніх років щодо проведення факультативних занять із журналістами, які коментують кримінальну хроніку, та з іншими бажаними журналістами, що полягає у підвищенні журналістами знань кримінально-правової термінології, теорії держави і права й сутності поліцейської діяльності та з інших питань правоохоронної діяльності поліції, прокуратури. Від цього авторитет і професійна майстерність журналістів не впали б, а тільки б підвищились. Із метою підготовки журналістів для роботи безпосередньо в правоохоронних органах і суді було б доцільно організувати в навчальних закладах системи МВС України та Міністерства юстиції України підготовку таких спеціалістів, використовуючи практику України та держав СНД щодо підготовки військових журналістів.

Вирішення вказаних та інших зазначених питань, на нашу думку, буде сприяти підвищенню законності, ефективності та якості проведення досудового розслідування злочинів, учинених у сфері професійної діяльності журналістів, захисту їх прав, свобод і законних інтересів. Утім, порушені проблеми не є остаточними і підлягають окремому дослідженню або науковому вивченню.

Список бібліографічних посилань: 1. Павликівський В. І. Кримінально-правове забезпечення свободи слова та професійної діяльності журналістів в Україні : монографія. Харків : Вид. Панов, 2016. 488 с. 2. Цехан Д. М. Правове регулювання мережі Інтернет як передумова її декриміналізації. *Актуальні проблеми держави і права*. 2012. Вип. 65. С. 668–676. URL: <http://www.apdp.in.ua/v65/91.pdf> (дата звернення: 05.10.2017). 3. Кримінальний кодекс України : станом на 4 верес. 2017 р. Харків : Право, 2017. 268 с.

Надійшла до редколегії 05.10.2017

Юхно А. А. Актуальные проблемы досудебного расследования уголовных правонарушений в сфере профессиональной деятельности журналистов

Проанализировано действующее уголовное и уголовное процессуальное законодательство, регулирующее защиту прав, свобод и законных интересов журналистов при осуществлении ими профессиональной деятельности во время досудебного расследования, и другие законы по этим вопросам. Выявлены определенные несоответствия, недостатки, пробелы и неурегулированность

отдельных вопросов журналистской деятельности в действующем законодательстве, которые негативно сказываются на своевременной регистрации, квалификации и на состоянии расследования преступлений в сфере профессиональной деятельности журналистов. Даны предложения по совершенствованию законодательства по этим вопросам и взаимодействию журналистов с органами досудебного расследования.

Ключевые слова: журналист, профессиональная деятельность, противодействие деятельности, обмен информацией, взаимодействие, родственники и члены семьи.

Yukhno O. O. Relevant problems of pre-trial investigation of criminal offenses in the field of professional activity of journalists

The author has analyzed the current criminal and criminal procedural legislation of Ukraine regulating the protection of the rights, freedoms and legal interests of journalists in exercising their professional activities, which is used during the pre-trial investigation to assess the committed crimes in this area, as well as other laws on the above mentioned and other issues. Some inconsistencies, disadvantages, gaps and unsettled issues, in particular the journalistic activity itself, and directly the pre-trial investigation, which take place in the current legislation, have been revealed. The said negatively affects the timely registration, qualification and the state of pre-trial investigation of crimes committed in order to counteract the professional activities of journalists and in general, the authority of both law enforcement and other state agencies. Propositions for improving the regulatory base on these issues have been provided.

The author has also provided propositions to improve the interaction of journalists with pre-trial investigation agencies in order to use the acquired information and evidence by journalists for successful and effective use in the investigation of criminal proceedings of such a category, as well as in order to protect their rights, freedoms and legitimate interests, up to court hearings. The court practice concerning the consideration of criminal proceedings (cases) on the studied category of crimes has been analyzed and the relevant propositions according to the established research results have been provided. Besides, the author has presented suggestions regarding the recognition of victims journalists themselves, along with close relatives of journalists, in certain categories of criminal offenses. The peculiarities of collection, recording, evaluation of evidence and carrying out certain investigative actions in the area of antiterrorist operation have been established. Besides, the author has provided recommendations for training journalists for law enforcement agencies at higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the Ministry of Justice of Ukraine, as well as conducting introductory optional courses on legal profession for working journalists.

Keywords: journalist, professional activity, opposing the activity, exchange of information, interaction, relatives and family members.

